

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL SPECIALIŲJŲ PRIEMONIŲ SPECIFIKACIJOS IR SPECIALIŲJŲ PRIEMONIŲ PANAUDOJIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2016 m. lapkričio 23 d. Nr. 1162

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo 41 straipsnio 12 dalimi, Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo 15 straipsnio 11 dalimi, Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo 22 straipsnio 11 dalimi, Lietuvos Respublikos policijos įstatymo 27 straipsnio 10 dalimi, Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų įstatymo 17 straipsnio 5 dalimi, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo 22 straipsnio 10 dalimi, Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo 22 straipsnio 10 dalimi ir Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo 12 straipsnio 10 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti pridedamus:
 - 1.1. Specialiųjų priemonių specifikaciją;
 - 1.2. Specialiųjų priemonių panaudojimo tvarkos aprašą.
2. Šis nutarimas įsigalioja 2017 m. sausio 1 dieną.

Laikinais einanti
finansų ministro pareigas, pavaduojanti
laikinais einantį Ministro Pirmininko pareigas

Rasa Budbergytė

Laikinais einantis
vidaus reikalų ministro pareigas

Tomas Žilinskas

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2016 m. lapkričio 23 d. nutarimu Nr. 1162

SPECIALIŲJŲ PRIEMONIŲ SPECIFIKACIJA

1. Specialiųjų priemonių specifikacijoje (toliau – Specifikacija) nustatomos ir aprašomos specialiosios priemonės, kurios Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo, Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymo, Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo, Lietuvos Respublikos policijos įstatymo, Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų įstatymo, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo ir Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo nustatytais pagrindais ir Specialiųjų priemonių panaudojimo tvarkos apraše nustatyta tvarka gali būti panaudotos.

2. Vidaus reikalų ministro, aplinkos ministro ir finansų ministro valdymo srities institucijos, kurių pareigūnai turi teisę naudoti specialiąsias priemones savo uždaviniams vykdyti ir funkcijoms atlikti, gali įsigyti ir turėti šiuos požymius atitinkančias specialiąsias priemones:

2.1. **Apsauginis skydas** – nuo asmenų fizinio poveikio saugantis skydas, naudojamas asmenims stumti, prispausti ar į juos smūgiuoti.

2.2. **Asmens judesių ribojimo priemonės** – metaliniai, plastikiniai ir tekstiliniai antrankiai ir antkojai, tramdymo marškiniai ar kostiumai, kuriais surakinamos ar surišamos rankos ir (ar) kojos, siekiant riboti kūno judesius, bet paliekant galimybę stovėti, sėdėti ar eiti.

2.3. **Asmens sulaikymo tinklas** – specialiu įtaisu išsviedžiamas tinklas asmens veiksmams apriboti.

2.4. **Ašarinės ir (ar) dūminės granatos ir šaudmenys** – sprogstamieji, degieji ar subyramieji užtaisai su Specifikacijos 2.5 papunktyje nurodytomis veikliosiomis ir (ar) dūmus skleidžiančiosiomis medžiagomis, šaudomi šaunamaisiais ginklais arba svaidomi specialiais įtaisais ar ranka.

2.5. **Ašarinis purkštuvas** – purkštuvas (gali būti įvairaus tipo ir dydžio), kuriuo purškiamas skystis, dujos ar milteliai su veikliosiomis medžiagomis, sukeliančiomis žmonėms ašarojimą ir (arba) kosulį, čiaudulį, dirginantį skausmą akyse ir kvėpavimo takuose. Veiklioji medžiaga gali būti: aitriųjų paprikų koncentratas (*oleoresin capsicum*, OC), chloracetofenonas (*chloroacetophenone*, CN), ortochlorbenzalmalononitrilas (*orthochlorobenzalmalononitrile*, CS), pelargono rūgšties vanilamidas (*pelargonic acid vanillylamide*, PAVA) ir jų mišiniai.

2.6. **Atitvaras** – vientisas ar sudėtinis stacionarus ar mobilus užtvaras, tvora ar skydas, kuriais apribojama galimybė patekti į teritoriją ar sudaromos kliūtys.

2.7. **Dažomieji sviediniai** – šaunamaisiais ginklais šaudomi ar specialiais įtaisais svaidomi dažų pripildyti sviediniai, kuriais pažymimi žmonės ar transporto priemonės. Dažomieji sviediniai gali žmogui sukelti skausmą ir (arba) būti su Specifikacijos 2.5 papunktyje nurodytomis veiklosiomis medžiagomis.

2.8. **Elektros šoko įtaisai** – kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme. Elektros šoko įtaisai turi būti su elektronine panaudojimo atvejus fiksuojančia atmintimi, o jeigu šių prietaisų forma ir naudojimo pobūdis yra kaip šaunamųjų ginklų, jie turi būti ryškios spalvos.

2.9. **Garsinės ir šviesinės granatos ir šaudmenys** – šaunamaisiais ginklais šaudomi arba specialiais įtaisais ar ranka svaidomi sprogstamieji užtaisai, kuriais sprogimo kurtinamu garsu ir akinama šviesa (kartu ar atskirai) laikinai sutrikdoma žmogaus orientacija, klausa ar rega.

2.10. **Garsinis prietaisas** – prietaisas, kuriuo asmenų grupei perduodama informacija, reikalavimai, garsiniai pavojaus signalai, skleidžiamu garsu blokuojami raginimai daryti teisės pažeidimus, taip pat įvairių dažnių ir tonų garsais asmenims sukeliama nemalonūs klausos pojūčiai ar skausmas.

2.11. **Impulsinis šviesos prietaisas** – specialus žibintas, kuriuo skleidžiami itin ryškūs, greitai spalvas keičiantys atsitiktiniai šviesos impulsai, sukeliantys laikinus žmogaus regos, orientacijos sutrikimus.

2.12. **Įsilaužimo priemonės** – specialieji ardymo, pjovimo įrankiai, šaudmenys, sprogmenys ir kitos priemonės, naudojamos siekiant greitai patekti į transporto priemones, patalpas, teritorijas ar kitus objektus.

2.13. **Lazda** – iš minkštos ar kietos medžiagos gaminamas vientisas ar teleskopinis lankstus ar standus įrankis, skirtas koviniams ar sulaikymo veiksams atlikti, skausmui sukelti.

2.14. **Nuotolinio poveikio priemonės** – bepiločiai orlaiviai, transporto priemonės, išminavimo robotai ar kitos autonomiškai arba nuotoliniu būdu valdomos techninės priemonės, naudojamos teisės pažeidimams fiksuoti, asmenų grupei stebėti, sprogmenims padaryti nekenksmingiems (išminuoti) arba Specifikacijos 2.5 papunktyje nurodytoms veiklosioms medžiagoms skleisti, taip pat prietaisai kitoms nuotolinio poveikio priemonėms neutralizuoti ar perimti. Nuotolinio poveikio priemonės taip pat gali būti naudojamos kartu su Specifikacijos 2.3, 2.4, 2.7–2.10, 2.16 papunkčiuose nurodytomis priemonėmis.

2.15. **Prirėmimo įrankis** – specialus įrankis ilgu kotu, skirtas besipriešinančiam asmeniui priremti prie sienos ar kito objekto, jo pasipriešinimui ir judesiams apriboti.

2.16. **Skausminiai sviediniai** – šaunamaisiais ginklais šaudomi ar specialiais įtaisais svaidomi žmogui skausmą sukeliantys sviediniai su dažais ir (ar) Specifikacijos 2.5 papunktyje nurodytomis veiklosiomis medžiagomis arba be jų (gali būti maišeliai su smulkių šratų, smėlio, skysčio ar panašių savybių birių medžiagų turiniu arba guminiai, silikoniniai ar panašių savybių elastingi sviediniai), sukurti ir pagaminti kaip nekeliantys tiesioginio pavojaus gyvybei.

2.17. **Tarnybinė transporto priemonė** – transporto priemonė, naudojama kitai transporto priemonei, kliūčiai ar asmenų grupei saugiai stumti, keliui užtverti, kitai transporto priemonei taranuoti, prispausti ar kitais būdais priverstinai sustabdyti, taip pat greitai patekti į patalpas, teritorijas ar kitokius objektus.

2.18. **Tarnybinis šuo** – specialiai dresuotas šuo, išmokytas sulaikyti ar surasti asmenis, pulti į saugomą objektą besikėsinančius asmenis, psichiškai veikti asmenį ar asmenų grupę, ginti pareigūną ir kitus asmenis nuo grėsmės jų gyvybei ar sveikatai, vykdyti kitas specialias pareigūno komandas ar užduotis.

2.19. **Tarnybinis žirgas** – specialiai dresuotas žirgas, išmokytas psichiškai veikti į saugomą objektą besikėsinančius asmenis ir saugiai stumti ar išsklaidyti asmenų grupę, vykdyti kitas specialias pareigūno komandas ar užduotis.

2.20. **Transporto priemonių priverstinio stabdymo priemonės** – dygliuotos juostos, specialieji tinklai, kuriais sugadinama transporto priemonė (praduriamos padangos, apipinami ratai), siekiant, kad ji prarastų galimybę judėti ir kuo greičiau sustotų, nesukeliant tiesioginio pavojaus gyvybei joje esantiems asmenims.

2.21. **Vandensvaidis** – savaeigis ar ant transporto priemonės montuojamas įtaisas, kuriuo stipria čiurkšle purškiamas vanduo arba iššaunamas vandens sviedinys su Specifikacijos 2.5 papunktyje nurodyta veikliąja medžiaga ar be jos, siekiant nustumti, sutramdyti ar skausmu paveikti asmenį ar asmenų grupę.

2.22. **Veido kaukė** – speciali kaukė, skirta veidui uždengti, kad sulaikytas asmuo nebūtų atpažintas, negalėtų spjaudytis, kandžiotis ir kitaip priešintis ar sprukti.

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2016 m. lapkričio 23 d. nutarimu Nr. 1162

SPECIALIŲJŲ PRIEMONIŲ PANAUDOJIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Specialiųjų priemonių panaudojimo tvarkos apraše (toliau – Aprašas) nustatomi vidaus tarnybos sistemos pareigūnų, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų, muitinės pareigūnų ir policijos rėmėjų (toliau – pareigūnas) veiksmai rengiantis panaudoti, naudojant ir panaudojus specialiąsias priemones.

2. Specialiųjų priemonių panaudojimo sąlygas ir pagrindus nustato Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymas, Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymas, Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas, Lietuvos Respublikos policijos įstatymas, Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų įstatymas, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymas ir Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymas.

3. Apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **Pavojų keliantis asmuo** – asmuo, padaręs ar galbūt padaręs teisės pažeidimą ir (ar) nevykdantis pareigūno teisėtų nurodymų ar reikalavimų ir savo aktyviais veiksmais ar turimais daiktais akivaizdžiai ir realiai keliantis pavojų pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai, turtui.

3.2. **Pavojaus nekeliantis asmuo** – asmuo, padaręs ar galbūt padaręs teisės pažeidimą, nevykdantis pareigūno teisėtų nurodymų ar reikalavimų ir pasyviais veiksmais (arba neveikimu) besipriešinantis sulaikymui ar vengiantis pareigūno veiksmų arba nuo jų išsisukinėjantis, tačiau tokiais savo veiksmais nekeliantis pavojaus pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai, turtui.

3.3. Kitos Apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos policijos įstatyme ir Specialiųjų priemonių specifikacijoje vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS PAREIGŪNO VEIKSMAI RENGIANČIS PANAUDOTI, NAUDOJANT AR PANAUDOJUS SPECIALIĄSIAS PRIEMONES

4. Pareigūnas, prieš panaudodamas specialiąsias priemones, privalo įvertinti asmens pasipriešinimo lygį, specialiųjų priemonių naudojimu siekiamą tikslą, kokio poveikio efektyvumo tikimasi panaudojus specialiąsias priemones, galimybes pasinaudoti specialiųjų priemonių sukeltu poveikiu, specialiųjų priemonių panaudojimo ir poveikio padarinius, savo

atsitraukimo, priedangos ir kitų specialiųjų priemonių panaudojimo galimybes, jeigu panaudotos specialiosios priemonės būtų nepakankamai veiksmingos.

5. Prieš naudodamas specialiąsias priemones, pareigūnas privalo:

5.1. paaiškinti asmeniui ar asmenims sulaikymo pagrindą, atsakomybę, kylančią už pareigūno teisėtų nurodymų ar reikalavimų nevykdymą;

5.2. įspėti apie ketinimą panaudoti specialiąsias priemones.

6. Prieš naudodamas specialiąsias priemones, pareigūnas gali nevykdyti veiksmų, nurodytų Aprašo 5 punkte, tik tais atvejais, kai bet koks delsimas naudoti specialiąsias priemones kelia grėsmę pareigūno ar kito asmens gyvybei, sveikatai ar turtui arba kai toks įspėjimas neįmanomas.

7. Pareigūnas, spręsdamas, kokias iš galimų konkrečioje situacijoje naudoti specialiųjų priemonių jis naudos, vadovaujasi Aprašo 2 punkte nurodytais įstatymais, Aprašu, įgytomis teorinėmis ir praktinėmis specialiųjų priemonių naudojimo žiniomis, įvertina tiek kylančią, tiek specialiųjų priemonių keliamą grėsmę, specialiųjų priemonių naudojimo veiksmingumą, pasirinktą veiksmų taktiką, siekiamus tikslus ir kitas aplinkybes.

8. Pareigūnas turi teisę paruošti specialiąją priemonę naudoti, jeigu mano, kad konkrečioje situacijoje ją gali tekti panaudoti, tačiau su specialiąja priemone privalo elgtis saugiai, nesukelti nereikalingos grėsmės ar žalos sau arba kitiems asmenims ir būti pasirengęs nedelsdamas panaudoti kitą veiksmų taktiką ir kitas specialiąsias priemones.

9. Jeigu dėl naudojamų specialiųjų priemonių techninių ir veikimo savybių gali kilti grėsmė pašalinių asmenų gyvybei, sveikatai ar turtui, pareigūnas apie šių specialiųjų priemonių panaudojimą privalo aiškiai ir garsiai įspėti.

10. Jeigu pareigūnui panaudojus specialiąsias priemones asmuo miršta ar sutrikdoma jo sveikata, pareigūnas nedelsdamas privalo:

10.1. iškviesti greitąją medicinos pagalbą;

10.2. asmeniui, kuriam sutrikdyta sveikata, suteikti pirmąją medicinos ar kitą būtinąją pagalbą, taip pat imtis kitų reikiamų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti;

10.3. užtikrinti įvykio vietos apsaugą;

10.4. esant galimybei nustatyti įvykio liudininkus;

10.5. pranešti apie įvykį savo įstaigos operatyvaus valdymo padalinio ar kitam savo įstaigos vadovo įgaliotam pareigūnui, kuris apie tai informuoja specialiąsias priemones panaudojusio pareigūno įstaigos vadovą ir prokurorą; policijos rėmėjas apie įvykį praneša policijos įstaigos operatyvaus valdymo padalinio pareigūnui, kuris apie tai informuoja policijos įstaigos vadovą ir prokurorą.

III SKYRIUS

SPECIALIŲJŲ PRIEMONIŲ NAUDOJIMO YPATUMAI

11. Specialiąsias priemones pareigūnas gali naudoti tik esant Aprašo 2 punkte nurodytuose įstatymuose nustatytiems prievartos panaudojimo pagrindams ir tik pagal jų panaudojimo paskirtį.

12. Pareigūnas gali naudoti šias specialiąsias priemones:

12.1. prieš gyvūną, kuris kelia grėsmę pareigūno ar kito asmens gyvybei, sveikatai ar turtui, – ašarinius purkštuvus, elektros šoko įtaisus, lazdas;

12.2. prieš agresyvų, linkusį žaloti asmenį, taip pat konvojuodamas arba pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą administracinį nusižengimą ar nusikalstamą veiką padariusį arba galbūt padariusį asmenį, atlikdamas šio asmens apžiūrą, taip pat vykdydamas asmens išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos ar šio asmens grąžinimą į Lietuvos Respubliką – asmens judesių ribojimo priemones;

12.3. prieš pavojaus nekeliantį asmenį:

12.3.1. jo sulaikymo metu – asmens sulaikymo tinklus, asmens judesių ribojimo priemones, veido kaukes, impulsinius šviesos prietaisus;

12.3.2. kai asmuo užsidaręs, pasislėpęs transporto priemonėje, patalpoje, teritorijoje ar kitame objekte, jo sulaikymo metu – asmens sulaikymo tinklus, asmens judesių ribojimo priemones, impulsinius šviesos prietaisus, įsilaužimo priemones;

12.3.3. esant pavojaus nekeliančių asmenų grupei – apsauginius skydus, atitvarus, elektros šoko įtaisus, garsinius prietaisus, impulsinius šviesos prietaisus, įsilaužimo priemones, lazdas, nuotolinio poveikio priemones (jų veiksmams stebėti ir teisės pažeidimams fiksuoti), surišimo priemones, tarnybinius šunis, tarnybinius žirgus;

12.4. prieš pavojų keliantį asmenį:

12.4.1. jo sulaikymo metu – apsauginius skydus, asmens judesių ribojimo priemones, asmens sulaikymo tinklus, ašarinius purkštuvus, elektros šoko įtaisus, impulsinius šviesos prietaisus, lazdas, prirėmimo įrankius, tarnybinius šunis;

12.4.2. kai toks asmuo užsidaręs, pasislėpęs transporto priemonėje, patalpoje, teritorijoje ar kitame objekte arba trukdo patekti į transporto priemonę, patalpą, teritoriją ar kitą objektą, jo sulaikymo metu – apsauginius skydus, asmens judesių ribojimo priemones, asmens sulaikymo tinklus, ašarinius purkštuvus, transporto priemonių priverstinio stabdymo priemones, elektros šoko įtaisus, impulsinius šviesos prietaisus, garsines ir šviesines granatas ir šaudmenis, įsilaužimo priemones, lazdas, nuotolinio poveikio priemones, prirėmimo įrankius, tarnybinius šunis;

12.4.3. esant pavojų keliančių asmenų grupei arba įvykus riaušėms – apsauginius skydus, asmens judesių ribojimo priemones, asmens sulaikymo tinklus, ašarines ir (ar) dūmines granatas ir šaudmenis, ašarinius purkštuvus, atitvarus, dažomuosius sviedinius, elektros šoko įtaisus, garsines ir šviesines granatas ir šaudmenis, garsinius prietaisus, impulsinius šviesos prietaisus, įsilaužimo priemones, lazdas, nuotolinio poveikio priemones,

prirėmimo įrankius, skausminius sviedinius, tarnybines transporto priemones, tarnybinius šunis, tarnybinius žirgus, vandensvaidžius;

12.4.4. kai toks asmuo priešinas, – apsauginius skydus, asmens judesių ribojimo priemones, asmens sulaikymo tinklus, ašarines ir (ar) dūmines granatas ir šaudmenis, ašarinius purkštuvus, dažomuosius sviedinius, elektros šoko įtaisus, garsines ir šviesines granatas ir šaudmenis, garsinius prietaisus, impulsinius šviesos prietaisus, lazdas, nuotolinio poveikio priemones, prirėmimo įrankius, skausminius sviedinius, tarnybinius šunis;

12.5. prieš transporto priemonę priverstinio sustabdymo metu:

12.5.1. kai transporto priemonės tolesnis vairavimas nekelia pavojaus pareigūno ar kito asmens gyvybei, sveikatai ar turtui, – atitvarus, transporto priemonių priverstinio stabdymo priemones ir dažomuosius sviedinius;

12.5.2. kai transporto priemonės tolesnis vairavimas kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei, sveikatai ar turtui, – ašarines ir (arba) dūmines granatas ir šaudmenis, atitvarus, transporto priemonių priverstinio stabdymo priemones, dažomuosius sviedinius ir tarnybines transporto priemones.

13. Specialiųjų priemonių panaudojimas turi būti nutrauktas tuoj pat, kai išnyksta jų panaudojimo pagrindai.
